

ชื่อรายงานการวิจัย แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์การดำรงชีพของคนพิการอย่างมีส่วนร่วม
ตำบลหนองแจ้งใหญ่อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อผู้วิจัย นางกวย เกตุนอกและคณะ

ปี 2558

ทุนอุดหนุนการวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

บทคัดย่อ

การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การดำรงชีพของคนพิการ (2) เพื่อศึกษาบทบาทของกลุ่มต่างๆในการสนับสนุนการดำรงชีพของคนพิการ และ(3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์การดำรงชีพของคนพิการอย่างมีส่วนร่วม ตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายเป็นคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ และการศึกษาามีกิจกรรมอยู่ 9 กิจกรรม ได้แก่ จัดประชุม ทบทวนโครงการเพื่อสร้างความเข้าใจทีมนักวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในเรื่องเนื้อหาในการศึกษาและวิธีการศึกษา จัดอบรมพื้นฐานการเป็นนักวิจัย เพื่อท้องถิ่น จัดเวทีให้นักวิจัยร่วมกันสร้างเครื่องมือ จัดเวทีทดลองใช้เครื่องมือก่อนลงการเก็บข้อมูล การรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ หาแนวทางปฏิบัติการและทำแผนปฏิบัติการตามแนวทาง

ผลการศึกษาพบว่า

บริบทชุมชนของตำบลหนองแจ้งใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ มีพื้นที่ ประมาณ 37,413 ไร่ ห่างจากจังหวัดนครราชสีมา ประมาณ 101 กิโลเมตร ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแจ้งใหญ่ ห่างจากที่ว่าการอำเภอบัวใหญ่ประมาณ 3.5 กิโลเมตร มี 10 หมู่บ้าน 1,441ครัวเรือน ประชากร 6,875 คน ชาย 3,463 คน หญิง 3,412 คน มีพิการ 208 คนคิดเป็นร้อยละ 3.30 ของประชากร มีระบบประปาทุกหมู่บ้าน น้ำเพื่อการเกษตรและบริโภคผ่านพื้นที่หมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน 11 สาย สระน้ำในพื้นที่หมู่บ้าน 9 หมู่ 18 แห่ง หนองบึงในพื้นที่หมู่บ้าน 5 หมู่ 13 แห่งอ่างเก็บน้ำในพื้นที่หมู่บ้าน 2 หมู่ 2 แห่งฝายกั้นน้ำในพื้นที่หมู่บ้าน 5 หมู่ 13 แห่งบ่อน้ำชนิดโยก ในพื้นที่หมู่บ้าน 5 หมู่ 21 บ่อ บ่อน้ำตื้นในพื้นที่หมู่บ้าน 2 หมู่ 3 บ่อและถนนเชื่อมระหว่างหมู่และถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตทุกหมู่บ้าน ด้านป่าไม้สาธารณะมี ที่ใช้ร่วมกันกับตำบลหนองบัวสะอาด ได้แก่โคกป่าตองที่มีเนื้อที่ถึง1,000 ไร่ ใช้เป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ แหล่งอาหารตามฤดู เช่น ผัก เห็ด แหล่งเชื้อเพลิงหุงต้มในครัวเรือน แหล่งสมุนไพรในการการเก็บมาใช้เป็นยาในการรักษาโรคต่างๆ เช่น ลูกมะขามป้อม ลูกสมอ ฟ้าทลายโจร

สถานการณ์ของคนพิการตำบลหนองแจ้งใหญ่ พบว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหว มีมากที่สุด รองลงมาเป็นคนพิการประเภททางการมองเห็น ต่อมาเป็นประเภททางด้านสติปัญญา กาสื่อความหมาย น้อยที่สุดได้แก่ประเภททางด้านจิตใจหรือพฤติกรรม มีสถานภาพที่สมรสแล้วมากที่สุด รองลงมาเป็นหม้ายที่คู่สมรสเสียชีวิต ต่อมาคือสถานภาพโสด หย่าร้าง ระดับการศึกษาของคนพิการจบระดับการศึกษาชั้น

ประณศีกษามากที่สุด รองลงมาคือไม่ได้เรียนหนังสือ ด้าน กลุ่มอายุของคนพิการ มีช่วงอายุที่มากที่สุดคือ ช่วง 61 ปี – 70 ปี รองลงมาคือช่วงอายุ 71 ปี – 80 ปี

ด้านสุขภาพพบว่าโรคประจำตัวของคนพิการส่วนใหญ่จะเป็นโรคเบาหวานและ ความดันโลหิตสูง โโลหิตสูง และเมื่อเจ็บป่วยคนพิการเวลาเจ็บป่วยจะไป รพ.สต./รพ. การดูแลสุขภาพคนพิการที่ป่วยเรื้อรังคือ โรคเบาหวานความดันโลหิตสูง ส่วนมากจะไปรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ มีบางรายก็ให้อาสาสมัคร สาธารณสุขรับยามาให้ ในช่วงที่คนพิการเดินทางลำบาก และมีคนพิการบางรายขาดการรับยาแบบต่อเนื่อง ด้านครอบครัวยังให้ความสำคัญน้อยต่อการเป็นโรคเบาหวานความดันโลหิตสูงโลหิตสูง เพราะอาการของคน พิการที่เป็นเบาหวานความดันโลหิตสูงไม่แสดงอาการรุนแรง ทำให้ครอบครัวหรือคนในชุมชนไม่ใส่ใจส่งผล ให้ความเจ็บป่วยรุนแรงเพิ่มขึ้นบางรายเป็นคนพิการที่เปลี่ยนเป็นคนพิการติดเตียง

ปัจจัยการดำรงชีพ/ความเป็นอยู่ของคนพิการ ด้านเครื่องนุ่งห่ม อาหารคน ด้านความสะอาดภายใน บ้านและบริเวณที่อยู่อาศัยบ้านความมั่นคงของที่อยู่อาศัยพบว่าที่อยู่อาศัย ภายอุปกรณ์สำหรับคนพิการ การอยู่ ร่วมกับสังคมส่วน การได้รับการรักษา ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน

ยุทธศาสตร์การดำรงชีพของคนพิการอย่างมีส่วนร่วม ตำบลหนองแจ้งใหญ่พบว่า ด้านการดูแลสุขภาพ เมื่อเจ็บป่วยจะญาติจะพาไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ด้าน การประกอบอาชีพของคนพิการ ในกลุ่มที่ช่วยเหลือตัวเองได้จะประกอบอาชีพที่เคยทำมาตั้งแต่ที่คนพิการยังไม่เกิดความพิการ คือ อาชีพทำนาทำไร่ ทำงานรับจ้างทั่วไปถ้าช่วยครอบครัวเช่น การเลี้ยงวัว งานจักสาน งานฝีมือ การค้าขาย และการนวดแผนไทย เป็นต้น ด้านการหาอาหารและแหล่งที่มาของอาหารสำหรับคน พิการจะหาจากตามท้องไร่ปลายนหรือบางครั้งก็มาซื้อที่ตลาด หรือร้านค้าที่อยู่ในหมู่บ้าน ส่วนคนพิการ ที่มีอาหารที่ไม่เพียงพอคือ ก็จะไปเอาอาหารจากวัดมารับประทาน คือ ทุกๆเช้าคนพิการก็จะไปทำบุญที่วัด เป็นประจำ แล้วก็คอยอยู่ล่างด้วยล้างจานกับหลวงพ่อก็ทำความสะอาดพื้นศาลาก่อนที่จะเอาอาหารและก็ ข้าวกลับมาบ้าน และก็แบ่งให้เพื่อนบ้านที่เขาไม่มีกินด้วย ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกเรื่องสิทธิและ ภายอุปกรณ์ ก็จะไปรับสิทธิที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือโรงพยาบาลบัวใหญ่ เช่น รถเงิน ไม้เท้า เครื่องช่วยฟัง เป็นต้น ด้านการหาเครื่องนุ่งห่มสำหรับคนพิการ ได้จากญาติพี่น้องที่แบ่งให้หรือซื้อ มา ผากเมื่อมีเทศกาลต่างๆ หรือลูกหลานหามาให้

บทบาทของกลุ่มต่างๆในการสนับสนุนการดำรงชีพของคนพิการตำบลหนองแจ้งใหญ่ได้แก่กลุ่ม ผู้ช่วยคนพิการตำบลหนองแจ้งใหญ่จะสนับสนุนการดำรงชีพคนพิการแบบมีส่วนร่วม ประสานงานหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการนำส่งคนพิการเข้าถึงสิทธิในด้านต่างๆ ออกเยี่ยมบ้านให้กำลังใจครอบครัวคนพิการ ให้ คำปรึกษาคนพิการ เรื่องแหล่งที่ให้บริการคนพิการ ให้คำแนะนำคนพิการและผู้ปกครองคนพิการในการ เข้าถึงสิทธิ ให้สวัสดิการ ส่วนผู้นำชุมชน ประสานงานระหว่างคนพิการผู้นำชุมชนและประสานหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการ訂ทรัพยากรในการช่วยเหลือคนพิการ ให้กำลังใจคนพิการในชุมชนในการดำเนินชีวิตหรือ กระตุ้นฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการช่วยผู้ปกครองการประสานงานกลุ่ม ส่วน องค์การบริหารส่วนตำบลหนอง

แจ้ห่มสนับสนุนเบี้ยยังชีพ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแจ้ห่ม การฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคต่างที่กำลังระบาด การตรวจคัดกรองสุขภาพ เช่น โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง โภหิตสูง

แนวทางการพัฒนาศูนย์การดำรงชีพของคณพิการอย่างมีส่วนร่วมตำบลหนองแจ้ห่ม พบว่าทำแนวทางเรื่อง พัฒนาขีดความสามารถของกรรมการกลุ่มช่วยเหลือคณพิการตำบลหนองแจ้ห่ม ในด้านการกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับความต้องการปัจจัยการดำรงชีพของคณพิการ การแสวงหาทรัพยากรจากภายนอก ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรของกลุ่มให้สมาชิกได้รับทราบ ใช้หลักการบริหารอย่างโปร่งใส การปรับปรุงที่อยู่อาศัยของคณพิการ การส่งเสริมการประกอบอาชีพของคณพิการ

ผลการทดลองปฏิบัติการตามแผนแนวทางการพัฒนาศูนย์การดำรงชีพของคณพิการอย่างมีส่วนร่วมตำบลหนองแจ้ห่ม พบว่า ได้นำแนวทางไปปฏิบัติโดยทำโครงการได้ 4 โครงการ คือ การปรับปรุงที่อยู่อาศัยคณพิการการให้คณพิการจำนวน 14 ราย โครงการอบรม ผู้ดูแลคณพิการ และผู้นำชุมชนในตำบลหนองแจ้ห่ม จำนวน 156 คน โครงการทดลองเรื่องการประกอบอาชีพคณพิการ 19 รายสามารถให้ภาพการดำเนินชีวิต ที่จากคณพิการเป็นภาระ สามารถแบ่งเบา ส่วนด้านร่างกายแข็งแรงขึ้นไม่เจ็บป่วยบ่อยเปลี่ยนนิสัยจากการเป็นคนก้าวร้าวมาเป็นอ่อนโยน มีเหตุผลการตัดสินใจ อยู่กับครอบครัวได้แบบมีความสุข